

MOTOCYKEL LAURIN & KLEMENT

Text: Valentin Zbyňovský
Foto: Peter Šíma

V roku 1904 bol vystavený prvý mladoboleslavský štvorvalcový motocykel. Podľa všetkého sa nezachoval ani jeden kus. Avšak vďaka páňovi Malaníkovi z Luhačovic, ktorý vytvoril podľa niekoľkých fotografií a dostupnej technickej dokumentácie kópiu tohto ojedinelého motocyklu, máme dnes predstavu ako asi vyzerala a fungovala jeho prvá verzia.

Bicykel osadení motorom

Oficiálna premiéra prvého motocyklu Laurin & Klement sa odohrala v Prahe 18. novembra 1899. Nasledujúci rok prišli do „sériovej“ výroby hneď dva modely, jeden s výkonom 0,9 kW a silnejší s výkonom 1,5 kW. V tom istom roku po prvý krát vysielala firma motocykle na medzinárodnú výstavu do Frankfurtu n/ Mohanom, odkiaľ sa vracajú

so zlatou medailou. Úspech motivuje továreň k ďalšiemu vývoju a v roku 1901 prinášajú na trh ďalší model, jednovalcový motocykel výkonu 2,5kW.

Laurin & Klement sa stáva pravidelným vystavovateľom automobilových výstav v Hamburgu, v Prahe, vo Viedni.

Laurin a Klement sa spočiatku bránili účastiťovať sa motocyklových súťaži. Hoci továreň oficiálne proklamovala, že financie investované do pretekov nemajú pre zákazníkov žiaden význam, skutočnosť bola taká, že jednoducho nemala dostatok peňazí na podporu profesionálnych pretekárov. Napriek tomu sa vedenie rozhodlo, že to skúsi a tak v roku 1901 vysielala na medzinárodné preteky svoj motocykel. Najprv to bola súťaž Paríž – Berlín, potom Paríž – Viedeň a tak ďalej. V rokoch 1903 až 1904 Laurin & Klement sa zúčastnil 64 súťaží, na ktorých získal 56 prvých miest, 59 krát obsadili motocykle L&K druhé alebo tretie miesto, štartovalo spolu 146 strojov, z ktorých 142 dosiahlo cieľ.

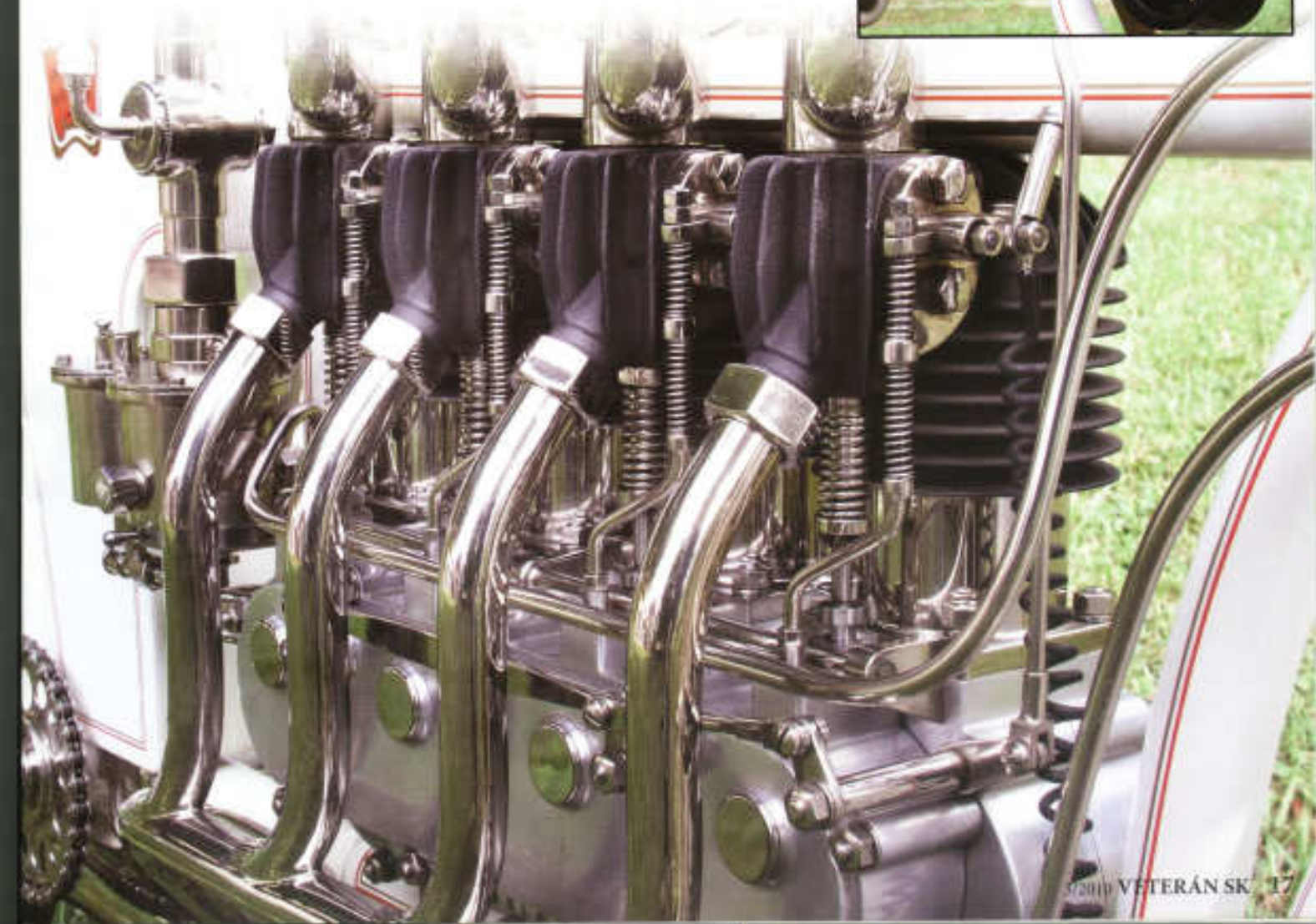
Slavia sa mení na Laurin & Klement

Športové výsledky sa čoskoro odrazili i predajnosti motocyklov. V roku 1903 sa firma rozširuje a fažisko výroby sa presúva z výroby bicyklov na výrobu motocyklov. Tento rok je i v znamení nových konštrukčných zmien motocyklov. Modelový rad B (BZ, BN, BZP, BZN) strieďa model L. I keď firma už v roku

1902 predviedla prototyp motocyklu Slavia s priečne uloženým dvojcylindrovým motorom, čas preň nastal až v roku 1904, keď firma zaviedla výrobu pollitrového modelu CC, ktorý bol jeden z prvých sériových dvojcylindrov v Európe. V tomto roku firma upúšťa i od označovania svojich motocyklov menom Slavia a na štítkoch sa objavuje nápis Laurin&Klement. Nasledoval typ CCD, pri ktorom sa postupne zväčšoval objem motora a ako súťažný, alebo pretekársky model bol predstavený motocykel CCR, nasadený do súťaži v sezóne 1905.

Potom nasledovali i prvé vodou chladené modely LW a CCRW. V marci roku 1904 sa firma Laurin & Klement zúčastňuje automobilovej výstavy vo Viedni. Tu vystavuje prvý štvorcylindrový motocykel, ktorého motor je v podstate tvorený štyrmi priečne uloženými jednovalcami so štyrmi samostatnými kľukovými hriadeľmi prepojené ozubeným súkolím. Zatiaľ čo prvá verzia typu CCCC mal štyri priečne kľukové hriadele a reťeňový pohon zadného kolesa, ďalšie štvorcylindre mali už jediná pozdĺžne umiestnenú kľukovú hriadeľ a zadné koleso bolo poháňané refazou cez zavítovej prevod. V roku 1905 prišla druhá verzia motocyklu typu CCCC. Táto mala ojnice na spoločnej kľukovej hriadeľi a pohon zadného kolesa cez kúzelovú spojku refazou. V tomto období továrň vyrábala až deväť modelov motocyklov. Začiatkom roku 1905 ukončila výrobu bicyklov a výrobné kapacity presunula do výroby motocyklov. V roku 1906 sa motocykle ďalej zdokonaľovali. Na prítanie mohli byť vybavené refazovým prevodom so spojkou a dvojtupňovým planétovým prevodom v náboji zadného kolesa. Niektoré stroje mohli byť doplnené ventilátorom, ktoré slúžili na chladenie motora. Po roku 1906 mohli mať motocykle okrem koženého plochého remeňa aj klinový.

V literatúre sa spomína, že model motocyklu CCCC bol vo výrobe od roku 1904 do 1909. Za ten čas boli vyrobené len štyri kusy.

	CCCC 1	CCCC 2	CCCC 3	CCCC 4
motor :	štvertaktný, zážihový radový štvorvalec			
vrtanie x zdvih	60 x 65 mm	55 x 60 mm	50 x 70 mm	???
objem	735 ccm	570 ccm	550 ccm	???
max.výkon	3,7 kW (5 k)	3,7 kW (5 k)	3,7 kW (5 k)	???
chladenie	vzduchom			
mazanie:	olejová nádržka a pumpička, stratové			
karburátor:	rozprašovací karburátor			
rám:	jednoduchý trubkový			
brzda:	pásová na náboj zadného kola			
rozmer pneumatik:	26 x 2 1/2			
rázvor:	1550 mm			
hmotnosť:	75 kg			
pravdepodobný počet ks:	1			

Tak ako sa v roku 1905 nenápadne skončila výroba bicyklov, o päť rokov neskôr sa skončila výroba motocyklov. Motocykle Laurin & Klement sa predávali ešte asi dva roky. Jednalo sa o montáž zo skladových dielov, alebo predaj jazdených motocyklov, ktoré priniesli majitelia, aby ho vymenili s doplatkom za automobil Laurin & Klement.

V auguste roku 1909 vyrobili posledný zo štyroch modelov CCCC s výrobným číslom 6002. O niekoľko dní ho kúpil istý Pallur-König zo severočeského Kamenického Šenova. Existuje fotodokumentácia, že firma vystavila tento model ešte i v roku 1905 na Pražskom autosalóne. I keď sa nachádzal v centre expozície, návštevníci sa viac venovali dvojvalcovému vodou chladenému motocyklu. Znalci techniky tušili, že Laurin & Klement pripravuje automobil.

Model CCCC sa neujal, pravdepodobne pre zložitú techniku. I keď motocykle Laurin & Klement prišiel s mnohými pokrokovými prvkami, štvorvalec, ktorý bol pravdepodobne prvým motocyklovým štvorvalcom na svete, prišiel príliš skoro.

Zdroj: P. Kožíšek - J. Králík: L&K - Škoda, Láň Cesta vzhůru 1895-1945

